

Aktuální výstavy

S čím si hrály děti ve středověku?

I na tuto otázku odpovídá probíhající výstava „1265 – Středověk ožívá“. Prohlédnout si můžete miniatury nádobí, figurky koníčků nebo hrací kostky, žetony a kuličky. Dvě ze středověkých deskových her – mlýn a vrhcáby – si může návštěvník v rámci výstavy osobně vyzkoušet. Všechny výše jmenované hračky byly na výstavu zapůjčeny z okolních muzeí, jedna hračka ale pochází i z vysokomýtských muzejních sbírek. Konkrétně se jedná o fragment tzv. panenky s kruselerem nalezený v areálu MŠ Slunečná. Tyto panenky se vyráběly zejména v Norimberku a tvořily jakýsi dívčí protipól k figurkám koníčků, se kterými si hráli především chlapci. A co je to ten kruseler? Jednalo se o módní dámskou pokrývku hlavy – závoj s volánky. S oblibou jej dámy nosily zejména ve 2. polovině 14. století. Abyste si kruseler dokázali lépe představit, připravili jsme na výstavu také jeho rekonstrukci. Přijďte se podívat – výstava je otevřená každý den kromě pondělí až do 9. listopadu.

Ještě jednou k založení města

Výstava Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě „1265 – středověk ožívá“ znovu rozvířila otázku, kdy vlastně naše město vzniklo. Název výstavy není výstřel od boku – připomíná 760 let od první písemné zmínky o Vysokém Mýtě, která se nachází v zakládací listině města Poličky z roku 1265.

Jenže v paměti mnoha místních se dál drží rok 1262. Oslavy, nápisy, suvenýry – všechno hrdě hlásá tento magický letopočet jako rok založení města králem Přemyslem Otakarem II. A tak trochu už nikoho nezajímá, že pro něj vlastně **neexistuje žádný reálný historický důkaz**.

První oslava tohoto výročí proběhla v roce 1962, tedy (jak už to bývá u kulatin) při příležitosti 700 let od „založení“. Jenže tehdy to spíš vypadalo na kombinaci slavnosti a... řekněme... strategického načasování. Rok 1962 totiž nebyl jen rokem města, ale také rokem XII. sjezdu KSČ, a když se podíváme do dobového tisku, tak se to tam jen hemží přípravami, kulturními akcemi, závazky, brigádami a oslavami – pochopitelně vše „na počest sjezdu“. A tady se nabízí kacířská, nicméně láková hypotéza: nemohli si tehdejší (možná lehce potměšilí) Kujebáci říct: „*Tak když už se tu něco musí dít ke sjezdu, tak co kdybychom oslavili založení města? Vypadá to slavnostně, historicky, vlastenecky – a třeba na to půjde i nějaká kačka z rozpočtu národního výboru.*“ A tak se zrodil rok 1262.

A co na to historici? Inu, ti mlčí. Tedy, nemlčí – ale rozhodně nepotvrzují rok 1262. Alois Vojtěch Šembera, Hermenegild Jireček, František Hyksa i Radovan Dvořák – všichni píší důsledně jen „**okolo roku 1260**“. Ani jeden z nich nikdy nezmínil rok 1262. Dvořák s Hyksou tento rok ignorují i v pozdějších publikacích, přestože právě Dvořák napsal v roce 1974 (už dávno po velkých oslavách) stručné dějiny města. Ticho po pěšině.

Ovšem buďme spravedliví. Jasno neměli ani naši předkové v 19. století. Svědčí o tom mimo jiné přípravy oslav „šestistého výročí založení města“ v roce 1864 pod vedením samotného A. V. Šembery, který je chtěl spojit s dokončením rekonstrukce Litomyšlské brány. Rekonstrukce se však trochu protáhla, takže slavnosti proběhly nakonec až v roce 1867.

V polovině 20. století pak vznikla dřevěná intarzie, která připomíná datum 1264. Ta je spolu s pamětní mincí z roku 1867 nyní k vidění na výstavě v muzeu.

Je pochopitelné, že lidé chtějí znát přesné datum vzniku svého města. Není ale žádnou ostudou, pokud se takové datum nezachovalo. Ve stejné situaci je řada jiných obcí u nás. Rok 1262 se ve veřejném povědomí pevně usadil a koluje v něm už šedesát let. Není ale možná poctivější přiznat, že si konkrétním rokem nemůžeme být jistí – alespoň do chvíle, než se objeví nový historický pramen?

Nakonec nám tak zůstává Šemberovo „okolo roku 1260“ a jistota, že v roce 1265 již Vysoké Mýto prokazatelně existovalo.

Novinky z muzea

Nové přírůstky z pozůstalosti rodu Tichých

Na konci 18. století přišel do Vysokého Mýta kupec a kolář Václav Tichý a usadil se zde. Obchodoval s koloniálním zbožím a v roce 1802 zakoupil od Václava Jetmara dům čp. 189 na rohu náměstí Přemysla Otakara II. a ulice B. Němcové. Nabízel pantofle, střelný prach, barvy, semena a především železářské zboží. Podnik se následně dědil z generace na generaci a dobře prosperoval. Jméno Václava Tichého mělo ve městě dobrý zvuk a rod patřil mezi nejvýznamnější a nejváženější. Kromě rodinného podniku a měšťanského domu na náměstí se v rodině dědilo také křestní jméno Václav, které vždy dostal prvorozený syn. Již od počátku zdobil interiér kupeckého krámu velký červený rak, kterého zde najdeme dosud, ačkoliv místo železářského sortimentu si tu dnes koupíme lahůdky. Přežil všechny peripetie dějin. Samotný rod Tichých již v mužské linii vymřel. Přesto však jméno „Václav Tichý“ najdeme na vývěsním štítu obchodu. Majitelkou podniku je dnes paní Šárka Němčková, potomkyně rodu. Její otec pan Jaroslav Balcar se aktivně stará o odkaz místně slavného rodu Tichých, do něhož se přiznal, a zprostředkoval našemu muzeu zajímavou akvizici.

Konvolut předmětů obsahuje zejména portréty členů rodu, ale také fotografie, včetně jedné vlastnoručně podepsané od dostihového jezdce Rudolfa Poplera, který byl s Tichými příbuzný. Dále obsáhle rodinnou korespondenci z přelomu 18. a 19. století a účetní knihy z 18. a 19. století. Součástí je také dřevěná dveřní výplň s kupeckým emblémem Václava Tichého a trakárek s nápisem „Václav Tichý 1922“.

Nově nabytý soubor předmětů významně obohatí naši sbírku a archiv. Dává nahlédnout do historie jednoho z nejvýznamnějších kupeckých měšťanských rodů ve Vysokém Mýtě, který pomáhal utvářet jeho dějiny.

Zajímavost z depozitáře textilu

V Japonsku právě probíhá výstava Expo 2025. My se dnes vrátíme k výstavě mnohem starší, která proběhla na našem území – Národopisné výstavě československé. Byla zahájena v polovině května a trvala do října roku 1895. Realizace trvaly mnoho měsíců, v krajích působily tzv. přípravné výbory pro přípravu výstavy. Členové měli za úkol zjistit národopisné a hospodářské odlišnosti krajů a zprávy dodat hlavním organizátorům do Prahy. I v krajích se pak konaly menší národopisné výstavy.

A v souvislosti s národopisným zájmem předchůdců v našem muzeu vzniklo tzv. *Národopisné zátiší* – černobílá fotografie Vratislava Votrubce z roku 1894. Zachycuje vybrané zajímavé předměty tehdy získané v terénu. Někdy je majitelé chtěli vrátit, jindy přenechali darem či prodejem do fondu kulturní instituce. Řada vyfotografovaných kusů se ale naštěstí dodnes nachází v našem muzeu.

Přes víko truhly je například přehozená bohatě vyšíváná zástěra. Jedná se o specifický typ tzv. chroustovické zástěry. Takové doplňky oděvu žen se nosily v okolí Chroustovic směrem k Luži, a nikde jinde u nás k vidění nebyly. Jsou specifické bílo-červenou hustě kladenou výšivkou na podkladu z modře barveného plátna. Kroje naše *prabáby* přestaly postupně odkládat v polovině 19. století.

Posuďte sami, jak krásný kontrastní dekor si zástěra uchovala. Od doby používání uplynulo téměř 200 let a od doby pořízení snímku let 131.

Léto v muzeu: práce, přípravy i krásná setkání

Ani během letních prázdnin naše muzeum nezahálelo – naopak, bylo plné života a aktivit. Kromě pokračující stavby nového muzea se intenzivně pracuje i na dalších projektech.

Blíží se dokončení dlouho připravované knihy **„Vysokomýtský uličník“**, která přinese stručnou historii domů v centru města v 19. a 20. století. Začalo také **restaurování historických saní** z dílny slavné firmy Sodomka. Na této výjimečné práci se podílí mistr svého oboru pan Václav Obr z Muzea kočárů v Čechách pod Kosířem. Na oba uvedené projekty získalo muzeum dotaci od Ministerstva kultury.

Připravují se i nové výstavy pro příští rok – jedna z nich ponese název **„Velké ženy našeho kraje“**. V této souvislosti jsme prožili milá a inspirativní setkání, například s Igorem Lukešem, synem spisovatelky Mileny Lukešové, a s Petrem Baumem, jehož maminka Růžena navštívila ve 30. letech 20. století mnohé exotické země po boku svého manžela a cestovatele Jiřího Bauma.

Naše kolegyně Soňa Krátká se zúčastnila programu **„Na cestě k dožínkovému věnci“** na Veselém Kopci, kde si návštěvníci mohli vyzkoušet tradiční výrobu másla.

A ani **archeologické pracoviště** nezůstalo pozadu – během léta například proběhl průzkum v okolí kostela sv. Vavřince, kde bylo nutné z důvodu zjištění příčin praskání zdiva vyhloubit pracovní sondu. Kvůli historickému významu lokality byla přítomnost archeologů zcela nezbytná.

Nové muzeum roste před očima!

Práce na novém muzeu, které vzniká v areálu bývalé zemědělské školy, během léta výrazně pokročily. Projekt, jenž si mimo jiné klade za cíl vytvořit moderní prostor pro milovníky techniky, se rychle mění z vizí ve skutečnost.

V uplynulých měsících byly dokončeny veškeré vnitřní rozvody, hotová je střecha i nová okna. Práce finišují na fasádě a výrazného posunu se dočkala také infrastruktura – návštěvníky v budoucnu přivítá zcela nové parkoviště. Výrazným milníkem bylo také dokončení výtahových šachet, které umožní pohodlný přístup do všech částí budovy.

Nezůstává však jen u stavebních prací. V plném proudu je také příprava samotné expozice. Probíhají akvizice nových exponátů a intenzivní jednání s dalšími muzei napříč republikou o zápůjčkách zajímavých předmětů. Velký důraz je kladen i na interaktivitu – vznikají mechanické modely, тренаžéry a další prvky, které návštěvníky vtáhnou přímo do světa techniky.

Dalším důležitým krokem bylo výběrové řízení na dodavatele atypických regálových systémů pro otevřené depozitáře – ten již zahájil výrobu na míru navržených komponentů, které umožní moderní a přehledné uchování sbírek.

Přestože jsme už urazili pořádný kus cesty, intenzivní práce pokračují dál. Cíl je jasný – do konce letošního roku musí být hotova podstatná část projektu.

Barokní sochy se po 40 letech vrací domů

Po čtyřiceti letech opustí soubor barokních soch kostel sv. Mikuláše ve Vraclavi. Na žádost Duchovní správy poutního kostela v Hedči u Králík a rozhodnutím Pardubického kraje se sochy přesunou zpět na místo, pro které byly původně vytvořeny.

Ačkoliv, nevrátí se přímo do kapliček lemujících historickou poutní cestu z Králík na Horu Matky Boží. Nově budou k vidění v ambitech zrekonstruovaného kláštera. Právě tam najdou důstojné umístění, jež jim náleží jak historicky, tak umělecky.

Sochám hrozil po válce a zrušení kláštera zánik. Záchrana přišla na poslední chvíli – na počátku 70. let. Po pečlivém restaurování byly v roce 1987 umístěny do nově opraveného vraclavského kostela, kde tvořily expozici restaurátorských prací.

Dnes se klášter v Hedči probouzí k novému životu a sochy se tak po desetiletích vrací na své původní místo. Jejich přesun je nejen symbolickým návratem domů, ale i potvrzením úcty k historii a kulturnímu dědictví našeho regionu.

Nadcházející akce

Čištění kamenů zmizelých

Stalo se již dobrým zvykem, že před položením nových kamenů zmizelých v našem městě očistíme pomníčky osazené v minulých letech. Opět po roce tedy přijměte pozvání k podvečerní vycházce. Připomeneme si příběhy osob deportovaných z našeho města během 2. světové války. Vzpomeneme u domů, kde žily, na jejich osudy a společně vyčistíme část kamenů zmizelých. I zbývající desky budou očištěny. Pomocné ruce totiž pravidelně nabízí i studenti gymnázia a přihlásit se mohou i další žáci místních škol.

Každoročně takto čistíme kameny zmizelých všech pronásledovaných a trýzněných osob, tedy nejen Židů, ale například i studentů popravených v Drážďanech.

Sejdeme se v 18.00 uprostřed náměstí Přemysla Otakara II.

Úterý 16. 9. 2025 v 18.00
Náměstí Přemysla Otakara II.
Čištění kamenů zmizelých

Psalo se před 50 lety

Tentokrát se podíváme do Vysokomýtského karosáře, která přinesl dva pozoruhodné články.

Číslo z 12. září se obsáhle vyjadřuje k výročí 80 let od založení podniku roku 1895 (důkaz o existenci firmy máme však až z roku 1896). Článek se mistrně vyhýbá jakékoliv zmínce o zakladateli Josefu Sodomkovi st. i jeho synovi a nástupci stejného jména. Chybí také uznání jejich know-how a schopností, se kterou se o firmu starali prvních více než 50 let její existence. Veškerý úspěch je připsán dělnickému lidu. Není však opomenuto výročí 30 let od osvobození republiky Rudou armádou.

Následuje postupný popis úspěchů a rozvoje výroby ve všech jejích odvětvích. Vrcholem je pak zavedení děrnoštítkové techniky v roce 1960. Tento, dnes již zastaralý, předchůdce moderní výpočetní techniky si mnozí z nás pamatují i díky seriálu Taková normální rodinka a scéně o „dírkované matematice“. Samočinný počítač měl být ve firmě instalován ještě v roce 1975. Že se jednalo o obrovskou novinku, dokazuje i fakt, že bylo třeba vysvětlit, co to vlastně je. Zmiňují se i další aspekty, které s výrobou přímo nesouvisí, jako např. výstavba bytů, nebo možnosti rekreace. Závěr hledí do budoucna s tím, že „osmdesátkou podnik nekončí“.

Ve stejném čísle si můžeme přečíst také zprávu od Veřejné bezpečnosti, která evidovala v I. pololetí přes 100 trestných činů a 100 přečinů. Jednalo se především o majetkovou a hospodářskou trestnou činnost. Celková objasněnost činů činila 87%. Za toto období bylo také vydáno 380 pokut za porušení dopravních předpisů a došlo k 52 nehodám, z nichž jedna byla smrtelná.

Na závěr...

Děkujeme, že jste si našli čas a přečetli si náš Vysokomýtský muzejní postilion. I nadále Vás v něm budeme pravidelně informovat o událostech a zajímavostech z našeho muzea. Další číslo vyjde opět za měsíc.

Pro více informací doporučujeme sledovat naše:

Webové stránky

Facebookové stránky

Instagram

Nabízíme

- I Archeologické služby
- I Knihovni a badatelské služby
- I Komentované prohlídky expozic
- I Komentované prohlídky města
- I Workshopy pro školy i širokou veřejnost

www.muzeum-myto.cz

tel.: sekretariát 465 461 950, pokladna 465 461 952

Šemberův dům

krátkodobé výstavy, stálá expozice Vysoké Mýto světové, expozice Stratílek
A.V. Šembery čp. 125. Otevřeno: úterý – neděle 9 – 12 a 13 – 17 hodin

Muzeum českého karosářství

Náměstí Přemysla Otakara II., čp. 96. Otevřeno: pondělí – neděle 9 – 17 hodin

Barokní areál ve Vraclavi

Vraclav čp. 5. Otevřeno červen, září o víkendech;
červenec, srpen úterý – neděle 9 – 12 a 13 – 17 hodin.

Organizace zřizovaná
Pardubickým krajem